

**Громадська експертиза Стратегії розвитку Березанської селищної ОТГ
до 2024 р.
(у форматі Стратегічної екологічної оцінки)**

с.м. т. Березанка 2021 р.

ЕКО БЕРЕЗАНЬ

**АСОЦІАЦІЯ
СПРІЯННЯ
САМООРГАНІЗАЦІЇ
НАСЕЛЕННЯ**

Громадська експертиза Стратегії розвитку Березанської селищної ОТГ до 2024 р. у форматі Стратегічної екологічної оцінки (далі CEO) проведена в рамках проекту «**Дієва стратегія для гармонійної Березанської ЕКО - громади**», що реалізується ГО «Фонд розвитку м. Миколаєва» (далі ФРММ) за підтримки Міжнародного Фонду «Відродження» та Європейського Союзу в рамках грантового компоненту проекту [EU4USociety](#).

[EU4USociety](#) – спільний проєкт Міжнародного фонду «Відродження» та Європейського Союзу, що спрямований на посилення залучення, сталості, спроможності, актуальності та впливу українського громадянського суспільства у вирішенні актуальних внутрішніх, регіональних та глобальних викликів.

Проєкт реалізується ФРММ спільно з Березанською селищною радою, ГО «ЕкоБерезань» та ВГО «Національний екологічний центр України», з КУ РЛП «ТИЛІГУЛЬСЬКИЙ» в рамках діяльності коаліції #ГромадськаПрефектура у складі Мережі ресурсних центрів із розвитку місцевої демократії.

Сайт: <https://samoorg.com.ua/merezha-regionalnyh-resursnyh-czentriv-iz-rozvytku-miscevoyi-demokratiyi-rcz/>.

Матеріал підготовлено за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного Фонду «Відродження» в межах грантового компоненту проєкту EU4USociety .

Матеріал відображає позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження» та Європейського Союзу».

Європейський Союз складається з 28 держав-членів та їхніх народів. Це унікальне політичне та економічне партнерство, засноване на цінностях поваги до людської гідності, свободи, рівності, верховенства права і прав людини. Понад п'ятдесят років знадобилось для створення зони миру, демократії, стабільності і процвітання на нашому континенті. Водночас нам вдалось зберегти культурне розмаїття, толерантність і свободу особистості. ЄС налаштований поділитись своїми цінностями та досягненнями з країнами-сусідами ЄС, їхніми народами, та з народами з-поза їхніх меж.

Міжнародний фонд «Відродження» – одна з найбільших благодійних фондаций в Україні, що з 1990-го року допомагає розвивати в Україні відкрите суспільство на основі демократичних цінностей. За час своєї діяльності Фонд підтримав близько 20 тисяч проєктів, до реалізації яких долучилися понад 60 тисяч активістів та організацій України на суму понад 200 мільйонів доларів США. Сайт: www.irf.ua Facebook: www.fb.com/irf.ukraine

Зміст

ВСТУП.....	4
1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ Стратегічної екологічної оцінки (далі СЕО).....	4
НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ПРОВЕДЕННЯ СЕО В УКРАЇНІ.....	4
МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ СЕО.....	4
2. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ БЕРЕЗАНСЬКОЇ ГРОМАДИ ДО 2024 РОКУ	8
3. ОЦІНКА ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ГРОМАДІ.....	16
СОЦІАЛЬНИЙ і ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА АНАЛІЗ ТРЕНДІВ СТАНУ ДОВКІЛЛЯ	16
КЛЮЧОВІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ГРОМАДИ.....	25
SWOT-АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ГРОМАДІ.....	26
АНАЛІЗ ВІДПОВІДНОСТІ ЦІЛЕЙ СТРАТЕГІЇ РЕГІОНАЛЬНИМ ЕКОЛОГІЧНИМ ЦІЛЯМ.....	27
4. ОЦІНКА ВПЛИВУ СТРАТЕГІЇ НА ДОВКІЛЛЯ.....	32
МОЖЛИВІ ЧИННИКИ ЗМІН АНТРОПОГЕННОГО ТА ПРИРОДНОГО ХАРАКТЕРУ.....	32
ЙМОВІРНИЙ ЕКОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ СТРАТЕГІЇ НА СКЛАДОВІ ДОВКІЛЛЯ.....	33
5. РЕКОМЕНДАЦІЇ СЕО.....	37
6. ОРГАНІЗАЦІЯ МОНІТОРИНГУ ФАКТИЧНОГО ВПЛИВУ СТРАТЕГІЇ НА ДОВКІЛЛЯ.....	41
7. ВИСНОВКИ	
8. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	

ДОДАТОК- РОЗПОРЯДЖЕННЯ – БЕРЕЗАНСЬКОГО СЕЛИЩНОГО ГОЛОВИ № 255 р від 23.11.2020р «ПРО СТВОРЕННЯ РОБОЧОЇ ГРУПИ З ПРОВЕДЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ БЕРЕЗАНСЬКОЇ ОТГ НА ПЕРІОД 2020-2024 РОКИ» ЗІ СПИСКОМ УЧАСНИКІВ РОБОЧОЇ ГРУПИ

1. МЕТОДОЛОГІЯ ПРОВЕДЕННЯ СЕО

1.1. Нормативно-правова база проведення СЕО в Україні

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція Еспо), ратифікований Верховною Радою України (від 01.07.2015 №562-VIII) https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_b99#Text , та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС.

- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» 28 лютого 2019 року № 2697-VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>

- Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20 березня 2018 року

№ 2354-VIII <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

- Наказ Міністерства екології та природних ресурсів України (від 17.12.2012 №659) затверджено «Базовий план адаптації екологічного законодавства України до законодавства Європейського Союзу (Базовий план апроксимації)». Зокрема, відповідно до цього плану потрібно привести нормативно-правову базу України у відповідність до вимог «Директиви 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище».

1.2. Методологія проведення СЕО – логістика.

Методологія проведення СЕО складається з шести етапів:

Етап 1. Підготовчий

1.1. Ухвалення рішення про проведення СЕО. Прийняття розпорядження селищного голови щодо проведення СЕО.

1.2. Створення розпорядженням селищного голови «Стратегічної ради Березанської громади» - робочої групи проекту та забезпечення її постійної взаємодії з усіма розробниками Стратегії. Стратегічна рада буде сформована з представників органів місцевого самоврядування, управління екології МОДА, експертів з охорони довкілля з КУ обласної ради «РЛП «ТИЛІГУЛЬСЬКИЙ», науковців, представників громадськості, зокрема ВГО «Національний екологічний центр України» та інших зацікавлених сторін. Робочій групі буде забезпечений вільний доступ до інформації та можливість надавати коментарі й рекомендації розробникам Стратегії.

1.3. Визначення кола органів влади, які братимуть участь у консультаціях. СЕО передбачає необхідність проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я, яким має бути надана можливість прокоментувати проект стратегічної екологічної оцінки та зміни до Стратегії.

1.4. Визначення кола заінтересованих сторін і необхідного ступеня залучення громадськості до консультацій та участі.

Успішна й ефективна участь громадськості є важливою для успіху СЕО, громадськості мають бути надані можливості для участі в СЕО. Проект стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Березанської селищної громади (далі Стратегія) має бути своєчасно доведено до відома громадськості. Зацікавленій громадськості буде надана можливість висловити свою думку щодо проекту стратегічної екологічної оцінки та відповідних змін до Стратегії.

Для цього мають бути проведені фокус-групи по старостинських округам та сільрадам громади.

Наступні питання фокус груп:

- 1) Які проблеми є найдавнішими та найбільш значущими в Вашому старостинському окрузі та в громаді в цілому?
- 2) Які зміни відбуваються в довкіллі?
- 3) Якою є історія та витoki цих проблем?
- 4) Які на Вашу думку шляхи допоможуть вирішити проблему?

Участь громадськості буде свідчити про суспільний інтерес до СЕО, підвищить прозорість процесу СЕО, забезпечить можливість виявлення потенційного конфлікту цінностей різних соціальних груп а також гендерні конфлікти та конфлікти «центр-периферія», а також гарантуватиме, що важливі для громадськості питання будуть розглянуті під час визначення сфери охоплення СЕО.

В процесі визначення кола зацікавлених сторін - учасників фокус-груп особлива увага приділена на соціальні групи, які потенційно можуть постраждати від погіршення стану довкілля (представники малого/середнього бізнесу, фермери, особи похилого віку та носії хронічних захворювань, зокрема алергіки), і на тих, для кого збереження довкілля є одним з основних видів діяльності (науковці, представники громадських екологічних організацій, освітяни).

1.5. Інформування громадськості. На підготовчому етапі необхідно проінформувати про початок процесу СЕО та формування Стратегічної ради.

Етап 2. Визначення сфери охоплення СЕО

2.1. Визначення ключових екологічних проблем. Огляд екологічних проблем необхідний для того, щоб допомогти зосередити СЕО на тих складових довкілля, які є важливими для громади. Група з СЕО має визначити головні екологічні проблеми громади на основі наявних аналітичних матеріалів. Рейтинг цих проблем може бути визначений шляхом експертного опитування членів Стратегічної ради.

2.2. Визначення просторових і часових меж оцінки. Просторовий масштаб оцінки охоплює природні, соціально-економічні та культурні ресурси та взаємозв'язки між ними, а також практику землекористування, на яку може потенційно вплинути будь-який з розроблених альтернативних сценаріїв.

2.3. Проведення консультацій з природоохоронними органами та органами охорони здоров'я щодо того, яка інформація має бути включена до екологічного звіту.

Етап 3. Оцінка екологічної ситуації на території громади

3.1. *Збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників.* Визначення ключових показників, які характеризують стан складових довкілля (наприклад, показники якості води, показники стану здоров'я населення тощо), зокрема на основі офіційних даних Регіональної доповіді про стан навколишнього природного середовища у Миколаївській області <https://menr.gov.ua/news/32893.html>.

Ці показники дадуть можливість особам, що приймають рішення, оцінити зміни у довкіллі, зосередивши увагу на тих параметрах, які реагуватимуть на зміни і створюватимуть зворотний зв'язок, а також на тих параметрах, моніторинг яких буде ефективним. Зібрана інформація дасть можливість оцінити поточний стан довкілля.

3.2. *Проведення SWOT-аналізу з точки зору екологічної ситуації.* SWOT-аналіз дає можливість виявити сильні і слабкі сторони екологічної ситуації в громаді, а також можливості й загрози, які впливатимуть на екологічну ситуацію. Виявлення загроз сприятиме оцінці їхнього впливу на довкілля, а визначення можливостей сприятиме пошуку шляхів зменшення впливу планованої діяльності на довкілля.

Етап 4. Проведення СЕО (оцінка запропонованих заходів щодо впливу на довкілля та відповідність регіональним (обласним) екологічним цілям)

4.1. *Оцінка ступеню врахування обласних екологічних цілей в стратегічних і оперативних цілях Стратегії.* Стратегічна рада оцінює ступінь врахування природоохоронних регіональних (обласних) цілей в рамках Стратегії. Для цього використовуються екологічне законодавство, регіональні стратегічні документи та екологічні програми.

4.2. *Визначення можливих чинників змін антропогенного та природного характеру.*

Чинниками змін

- визначаються на основі розширення/скорочення певних галузей економіки (енергетика, сільське господарство, переробна промисловість, тощо); зміни чисельності населення в громаді; зміни у практиці землекористування тощо.

- відокремлюються по локальному рівню і ті, що пов'язані з регіональними, національними та глобальними впливами. Чинники високого рівня пов'язані з національною політикою та міжнародними угодами, спрямованими, зокрема, на збалансований розвиток, збереження біорізноманіття, протидію зміні клімату.

4.4. *Проведення оцінки впливу Стратегії на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.* В Стратегії передбачаються конкретні заходи і проекти, що мають територіальну прив'язку. Стратегічна рада оцінює вплив пропонуваніх заходів на складові довкілля (вплив на атмосферне повітря, воду, ґрунти, природні ресурси, флору і фауну), а також на стан здоров'я та добробут населення (небезпека для здоров'я населення, соціально-економічні наслідки, поводження з відходами, транспорт, розвиток інфраструктури, естетичні характеристики території, використання ландшафтів для рекреаційних цілей тощо).

Етап 5. Розроблення документації з СЕО та передача на затвердження

5.1. *Підготовка звіту та рекомендацій щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації Стратегії.* Усі етапи проведення СЕО знайдуть своє відображення в проекті стратегічної екологічної оцінки. На основі проведеного аналізу Стратегічна рада готує рекомендації щодо запобігання, скорочення або пом'якшення потенційних негативних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути результатом реалізації Стратегії, зокрема з урахуванням:

- гендерних розбіжностей у сприйнятті навколишнього середовища, уявлення та інтереси щодо екологічної складової життя мешканців та мешканок ОТГ, а також оцінки екологічних ризиків та соціальних очікувань від них.

- впливу екологічних проблем на гендерні особливості здоров'я мешканців ОТГ,

- гендерного підходу до розробки рекомендацій в вирішенні екологічних проблем для пом'якшення/нейтралізації їх впливу, зокрема на проблему репродуктивного здоров'я.

5.2. *Обговорення документації, збір і врахування пропозицій заінтересованих органів влади та громадськості.* Обговорення документації з СЕО є суттєвою складовою СЕО, оскільки це дозволяє не лише ознайомити громадськість з результатами СЕО, а й зібрати пропозиції заінтересованих органів влади та громадськості до Стратегії. Обговорення планується провести через ініціювання та методичний супровід підготовки та проведення Всеберезанських громадських слухань та засідань Стратегічної ради. Зацікавлені місцеві посадовці та профільне управління Миколаївської ОДА матимуть змогу оцінити правильність організації процесу СЕО та оцінити якість документації з СЕО, що стане вагомим важелем при прийнятті змін до Стратегії та подальшій реалізації стратегічних екологічних цілей.

5.3. *Розроблення остаточного проекту документації з СЕО та передача в селищну раду для розгляду та ухвалення.* Проект стратегічної екологічної оцінки та рекомендації щодо змін в Стратегію, розроблений в процесі СЕО, передається

в селищну раду Березанської ОТГ для розгляду та ухвалення. Рекомендації СЕО мають бути максимально враховані в оновленій Стратегії.

5.4. Забезпечення доступу громадськості до розробленої документації. Розроблена документація з СЕО має розміщуватися на веб-сайті селищної ради поряд із затвердженою оновленою Стратегією.

Етап 6. Моніторинг фактичного впливу впровадження Стратегії на довкілля

6.1. Створення системи моніторингу та оцінки впливу Стратегії на довкілля. Документація з СЕО буде містити пропозиції щодо організації системи моніторингу впливу впровадження Стратегії на довкілля. Ця система має враховувати той факт, що планування розвитку - це поступовий процес, який залежить від розроблення та схвалення Стратегії, відбору проектів і програм з її реалізації, моніторингу фактичного впливу та запуску нового циклу планування. СЕО має бути складовою частиною усіх цих етапів планування. У зв'язку з цим, хід реалізації Стратегії необхідно контролювати з врахуванням: 1) показників, які характеризують виконання природоохоронних заходів під час реалізації Стратегії; 2) результатів оцінки впливу на навколишнє середовище (ОВНС) окремих проектів, які виконуватимуться в рамках Стратегії. Результати такого моніторингу необхідно буде враховувати під час оновлення Стратегії або підготовки нових стратегічних документів.

6.2. Моніторингу впливу Стратегії на довкілля це один з подальших напрямків діяльності Стратегічної ради. Вона забезпечить доступ громадськості та органів влади до результатів моніторингу.

2. Стратегія розвитку Березанської ОТГ 2020-2024

Стратегія розроблена робочою групою з розробки Стратегії, яка була створена шляхом проведення семінарів та дискусій упродовж березня 2019 р. У Стратегії розглядаються фактори, які впливають на подальший розвиток суспільства та диктують зміни. Стратегія визначає стратегічні цілі Березанської селищної громади та шляхи їх досягнення.

Метою Стратегії є зростання добробуту, підвищення рівня життя і соціального захисту населення Березанської об'єднаної територіальної громади за рахунок забезпечення позитивних структурних зрушень в економіці, підвищення її конкурентоспроможності, як основи для збалансованого зростання стандартів та показників економічного розвитку.

Стратегія розроблена як стратегія сталого розвитку на основі гармонійної трансформації економіки в напрямі енерго- та ресурсоефективності, глибокої диференціації на основі розвитку сфери послуг, креативної економіки, приведення довкілля у належний стан, всебічного сприяння збереженню населення громади. Покращення стану довкілля є однією з основних складових стратегічного бачення розвитку (див. Вставку 1).

Місія громади: формування ідентичного середовища активних, впевнених в майбутньому людей, які відчують себе сильною, згуртованою, самодостатньою громадою з компетентним ефективним самоврядуванням, що здатні разом забезпечувати: створення сприятливих умов для життя і розвитку особистості, її соціальної захищеності; розвиток туристичного та інвестиційного потенціалу, економічного зростання енергетичного, сільсько-господарського, промислового виробництва, малого та середнього підприємництва і сфери послуг; захист та гармонізацію економічних інтересів сталого розвитку громади.

Бачення громади: Березанська громада – це громада інтенсивного типу, де здійснюються мрії. Вона самодостатня, сучасна, з високою культурою та толерантністю. Це громада, в якій безпечно та комфортно жити. **Це самобутній субрегіон Миколаївської області, екологічно чистий та привабливий для життя та відпочинку.**

ЦІЛІ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ БЕРЕЗАНСЬКОЇ ОБ'ЄДНАНОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2020-2024 РОКИ

Стратегічною метою селищної ради є виконання наступних цілей:

1. Економічний розвиток громади, як аграрно-промислового та туристичного центру.
2. Створення комфортних та безпечних умов життя на території громади.
3. Створення та розвиток сучасної системи управління об'єднаної громади.

Кожен зі стратегічних напрямів конкретизується у стратегічних і оперативних цілях. Для кожної оперативної цілі розроблені оперативні завдання / сфери реалізації проектів (таблиця).

Таблиця. Стратегічні й оперативні цілі та оперативні завдання (проекти) Стратегії розвитку Березанської об'єднаної територіальної громади 2020-2024

Стратегічна ціль 1. Економічний розвиток громади, як аграрно-промислового та туристичного центру	
Завдання	<i>Технічні завдання на проекти</i>
1.1.1. Популяризація	1.1.1.1. Встановлення інформаційних стендів, стел на в'їзді в населені пункти громади
	1.1.1.2. Підготовка промоційних заходів для підвищення рівня

інвестицій них можливост ей громади	впізнаваності громади (брендування)
	1.1.1.3. Підготовка, організація та проведення земельних торгів у формі аукціону
	1.1.1.4. Оновлення Інвестиційного паспорту Березанської ОТГ
	1.1.1.5. Розроблення технічної документації щодо інвентаризації земель, встановлення (зміна) меж адміністративно-територіальних одиниць населених пунктів
1.1.2. Підвищен ня економічн ої спроможн ості малого підприємн ицтва	1.1.2.1. Проведення циклу тренінгів для власників ОСГ
	1.1.2.2. Запровадження конкурсу бізнес-планів для підприємців - початківців (стартапи)
	1.1.2.3. Популяризація кооперативного руху, сприяння та підтримка процесу розвитку сільськогосподарської кооперації
	1.1.2.4. Розширення переліку послуг, що надаються ЦНАП
	1.1.2.5. Підвищення інформованості та активності малого та середнього підприємництва щодо регуляторної діяльності органів місцевого самоврядування
1.1.3. Детінізація робочої сили	1.1.3.1. Проведення кампаній спрямованих на легалізацію праці, виведення заробітної плати та бізнесу «з тіні»
1.2.1.Ство рення нових туристичн их продуктів	1.2.1.1. Створення та облаштування паркових зон, місць відпочинку
	1.2.1.2. Розробка туристичних маршрутів, що використовують туристично-рекреаційні об'єкти громади
	1.2.1.3. Створення умов для розвитку баз «зеленого туризму», мисливського туризму, рибальського туризму, туризму з оздоровлення.
	1.2.1.4. Маркування території Березанської громади інформаційними табличками та вказівниками
	1.2.1.5. Створення умов для розвитку готельного бізнесу
1.3.1.Спри яння розвитку промислов ості	1.3.1.1.Сприяння будівництву консервного заводу
	1.3.1.2.Сприяння будівництву заводу з виробництва асфальту (з виробництва бетону для доріг)
	1.3.1.3.Сприяння відновленню елеватору
	1.3.1.4.Сприяння будівництву заводу з виробництва біопалива
	1.3.1.5.Створення індустріального парку
1.4.1.Спри яння розвитку	1.4.1.1.Сприяння розвитку виробництва екологічних продуктів рослинництва
	1.4.1.2.Сприяння розвитку виробництва екологічних продуктів

виробництво екологічних продуктів	тваринництва
1.4.2.Сприяння розвитку тваринних ферм	1.4.2.1.Сприяння розвитку сімейних тваринних ферм
Стратегічна ціль 2. Створення комфортних та безпечних умов життя на території громади.	
Завдання	<i>Технічні завдання на проекти</i>
2.1.1. Впровадження ефективної системи поводження з твердими побутовими відходами	2.1.1.1. Проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній у школах, дитячих садках, установах, серед різних верств населення щодо поводження зі сміттям, в тому числі його роздільного збирання
	2.1.1.2. Придбання контейнерів для роздільного збору сміття та встановлення їх на відведених майданчиках
	2.1.1.3. Упорядкування вивезення побутових відходів
	2.1.1.4. Упорядкування стихійних сміттєзвалищ
2.1.2. Підвищення екологічної культури та рівня екологічної свідомості мешканців громади	2.1.2.1. Проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній у школах, дитячих садках, установах з метою формування екологічного світогляду
	2.1.2.2. Реалізація громадських ініціатив з очищення територій населених пунктів, парків, скверів, берегів водойм, лісосмуг
	2.1.2.3. Сприяння виявленню і оприлюдненню фактів порушень екологічного законодавства та притягненню винних до адміністративної відповідальності
2.1.3. Поліпшення управління	2.1.3.1. Проведення енергоаудиту об'єктів, що належать до комунальної власності
	2.1.3.2. Термомодернізація будівель комунальних закладів та установ
	2.1.3.3. Впровадження системи енергоменеджменту у комунальних

енергетичними ресурсами та розвиток альтернативної енергетики	зкладах громади
	2.1.3.4. Підвищення рівня інформування населення щодо переваг ефективного використання енергоресурсів, альтернативних джерел енергії та запровадження енергозберігаючих заходів у житлових будинках
	2.1.3.5. Розроблення Плану дій сталого енергетичного розвитку Березанської ОТГ до 2030 року
	2.1.3.6. Сприяння розвитку альтернативної енергетики на території Березанської ОТГ
2.2.1. Реконструкція, капітальний ремонт системи водопостачання	2.2.1.1. Реконструкція систем водопостачання населених пунктів громади.
	2.2.1.2. Реконструкція, капітальний ремонт водонапірних "башт Рожновського" в населених пунктах громади
	2.2.1.3. Капітальний ремонт очисних споруд
2.2.2. Розвиток комунальної інфраструктури громади	2.2.2.1. Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт комунальних закладів та установ
	2.2.2.2. Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт доріг, вулиць, під'їздів, тротуарів
	2.2.2.3. Реконструкція, відновлення та утримання вуличного освітлення населених пунктів громади із залученням новітніх технологій
	2.2.2.4. Придбання для комунального підприємства громади обладнання та спеціальної техніки
	2.2.2.5. Розширення сфери діяльності комунальних підприємств та збільшення переліку комунальних послуг (благоустрій прибудинкових територій)
	2.2.2.6. Встановлення зупиночних комплексів
2.3.1. Забезпечення якості та комфортних умов ведення	2.3.1.1. Будівництво, реконструкція, капітальні, поточні ремонти закладів освіти
	2.3.1.2. Відкриття гуртків для здобувачів освіти
	2.3.1.3. Придбання програмного забезпечення "Електронний журнал" та "Електронний щоденник"
	2.3.1.4. Відкриття курсів для школярів, за вибором для учнівської

навчально - виховного процесу	молоді
	2.3.1.5. Організація поїздок учнівських та учительських колективів в інші області країни з метою додаткового навчання та культурного розвитку.
	2.3.1.6. Забезпечення якісного доступу до мережі Інтернет в закладах освіти
	2.3.1.7. Проведення заходів із запобігання булінгу в шкільних закладах освіти
	2.3.1.8. Забезпечення закладів освіти професійними педагогічними кадрами.
	2.3.1.9. Впровадження напрямків спеціальної професійно-технічної освіти
	2.3.1.10. Розвиток інклюзивної освіти
2.3.2. Модернізація закладів освіти та дошкільних установ, в т.ч. інноваційне обладнання	2.3.2.1. Придбання меблів шкільних та дошкільних закладів з урахуванням концепції «Нова Українська Школа»
	2.3.2.2. Придбання лінгафонного кабінету (15+1)
	2.3.2.3. Придбання інтерактивної панелі для проведення настановних та практичних нарад з педагогічними працівниками
	2.3.2.4. Придбання обладнання для оснащення матеріальної бази нових гуртків для здобувачів освіти
	2.3.2.5. Придбання в ДНЗ інтерактивних підлог з метою розвитку просторового уявлення та мислення
	2.3.2.6. Придбання іншого оснащення для інноваційного навчання
2.4.1. Покращення роботи закладів культури, спорту та бібліотек для організації змістовного дозвілля	2.4.1.1. Будівництво, реконструкція, капітальні, поточні ремонти закладів культури, спорту та бібліотек
	2.4.1.2. Покращення матеріально-технічної бази закладів культури, спорту та бібліотек
	2.4.1.3. Сприяння повноцінній діяльності гуртків, секцій, самодіяльних та творчих колективів враховуючи потреби хлопців та дівчат, жінок та чоловіків, осіб похилого віку
	2.4.1.4. Сприяння створенню центрів молодіжного дозвілля
	2.4.1.5. Збереження та реставрація пам'ятників історичної спадщини

	2.4.1.6. Щорічне проведення культурно-мистецького фестивалів; "Лиманський бичок", «Юшки», «Борщу», «Пиріжка».
	2.4.1.7. Підтримка аматорських колективів
	2.4.1.8. Придбання мультиплексу пересувного
	2.4.1.9. Забезпечення закладів культури, , спорту та бібліотек професійними кадрами
	2.4.1.10. Сприяння створенню культурно-розважальних центрів
2.4.2. Запровадження принципів здорового способу життя серед різних соціальних груп громади	2.4.2.1. Створення та модернізація спортивних майданчиків з забезпеченням вільного доступу мешканців, в т.ч. – жінок, матерів з дітьми та осіб старшого віку
	2.4.2.2. Придбання та встановлення дитячих майданчиків
	2.4.2.3. Проведення естафет, спортивних змагань
	2.4.2.4. Доступність суспільної інфраструктури в кожному селі і в центральній садибі (місця проведення заходів, дитячі і спортивні майданчики), в. т.ч. для людей з обмеженими фізичними можливостями
2.4.3. Запровадження неформальної освіти для дорослих	2.4.3.1. Відкриття курсів за інтересами для дорослих
	2.4.3.2. Сприяння діяльності "Університету III віку" для людей похилого віку
2.4.4. Підвищення рівня безпеки на території громади	2.4.4.1. Встановлення відео нагляду в населених пунктах громади
	2.4.4.2. Проведення комплексу заходів з пожежної безпеки в закладах та установах громади
	2.4.4.3. Забезпечення комунальних закладів засобами оповіщення та протипожежної безпеки
2.5.1. Забезпечення доступної та якісної первинної	2.5.1.1. Будівництво, реконструкція, капітальний та поточний ремонт амбулаторій
	2.5.1.2. Придбання сучасного обладнання для амбулаторій
	2.5.1.3. Підвищення якості надання медичних послуг

та невідкладної медичної допомоги мешканцям територіальної громади	2.5.1.4. Сприяння привабливості праці медичних працівників.
	2.5.1.5. Залучення лікарів до праці у громаді через матеріальну складову
	2.5.1.6. Забезпечення медичних закладів професійними кадрами
	2.5.1.7. Підтримка програм медичного спрямування
2.6.1. Підтримка найуразливіших верств населення	2.6.1.1. Підтримка програм: «Комплексної програми соціального захисту людей похилого віку, осіб з обмеженими фізичними можливостями та осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи «Турбота»»; «Молодь Березанщини», «Оздоровлення та відпочинку дітей Березанської селищної ради на 2019-2023 роки»
	2.6.1.2. Підтримка статутної діяльності громадських організацій, діяльність яких має соціальне спрямування
	2.6.1.3. Проведення благодійної акції для підтримки дітей вразливих верств населення.
	2.6.1.4. Проведення заходів щодо підтримки дітей-сиріт та дітей позбавлених батьківського піклування
	2.6.1.5. Забезпечення безперешкодним доступом людей з особливими потребами до об'єктів соціальної інфраструктури
	2.6.1.6. Системний супровід сімей, що опинилися у складних життєвих обставинах, запобігання проявами домашнього насильства, торгівлі людьми
	2.6.1.7. Сприяння психологічної реабілітації учасників АТО
	2.6.1.8. Вдосконалення системи соціального забезпечення у громаді
	2.6.1.9. Введення маршрутів муніципального транспорту
Стратегічна ціль 3. Створення та розвиток сучасної системи управління об'єднаної громади	
Завдання	<i>Технічні завдання на проекти</i>
3.1.1. Забезпечення застосування громадського моніторингу як інструменту	3.1.1.1. Проведення громадських слухань щодо планування та виконання місцевого бюджету
	3.1.1.2. Проведення консультацій, опитувань, громадських слухань для врахування думки мешканців та мешканок при прийнятті важливих рішень
	3.1.1.3. Впровадження гендерно-орієнтованого

контролю діяльності місцевої влади	бюджетування
	3.1.1.4. Підвищення фахового рівня працівників органу виконавчої влади громади (курси, навчання, семінари), в т.ч. з гендерної тематики
3.1.2. Залучення грантових програм, донорських коштів, фінансових ліній, спрямованих на розвиток громади.	3.1.2.1. Проведення навчань та тренінгів для активу громади з питань проектного менеджменту
	3.1.2.2. Пошук грантових програм, донорських коштів, фінансових ліній, спрямованих на розвиток громади.
3.2.1. Стимулювання розвитку громадянського суспільства	3.2.1.1. Підтримка проектів, які здійснюються громадськими та молодіжними організаціями та ініціативними групами.
	3.2.1.2. Впровадження конкурсу "Громадський бюджет" з дотриманням принципів гендерної рівності
	3.2.1.3. Сприяння роботі Молодіжної ради та інших консультативно–дорадчих органів

3. Оцінка екологічної ситуації в Березанській громаді

Соціальний та економічний розвиток та кліматичні умови. А саме:

- **Соціальний та економічний розвиток.**

Березанська громада утворена у лютому 2017 року в рамках адміністративно-територіальної реформи. До складу громади увійшли Березанська селищна рада, Василівська сільська рада, Калинівська сільська рада, Матіясівська сільська рада, Лиманівська сільська рада.

Особливістю Березанської громади є те, що в адміністративному центрі зосереджено близько **65% продуктивних потужностей** та близько **29%** населення громади.

На території, яку охоплює громада зареєстровано: **160** (треба уточнити !) платників єдиного податку з фізичних осіб; **17** платників єдиного податку з юридичних осіб; **15** платників єдиного податку сільхозтоваровиробників. На території громади відсутні крупні промислові виробництва, що є потенційними забруднювачами повітря, поверхонь та водойм. Основна галузь економіки – сільгоспвиробництво, харчова промисловість та надання послуг населенню.

- **Кліматичні умови**

Березанська селищна громада розташована на півдні Миколаївської області в межах Причорноморської низовини в басейні нижньої течії ріки Південний Буг.

За особливістю природних умов громада розташована в межах степової фізико-географічної зони в басейні нижньої течії ріки Південний Буг. На

території знаходяться Березанський, Тилігульський та Сосицький лимани.

Клімат помірно континентальний. Літо - жарке із сильними вітрами і частими суховіями. Іноді бувають пилові і чорні бурі, зима м'яка і малосніжна. Середня річна температура повітря становить +8 – +10°C, середня температура липня +21,2 – +22,9°C, січня – -3,2 – -5,0°C; абсолютний максимум – +38 – +39°C, абсолютний мінімум – -29 – -33°C. Тривалість безморозного періоду 160 – 205 днів, вегетаційного періоду – 215 – 225 днів. Переважають чорноземні ґрунти.

Сума опадів за рік становить 380 – 500 мм, основна їх кількість (65 – 70%) випадає в теплий період року у вигляді злив (добова кількість може досягати 60 – 70 мм), в результаті чого основна кількість опадів витрачається на поверхневий стік, а незначна – на інфільтрацію. Осінньо-зимові періоди, як правило, характеризуються затяжними малоінтенсивними дощами, що підвищує інфільтрацію і в результаті обумовлює повсюдне підвищення ґрунтових вод.

Переважаючі напрями вітрів змінюються з північно-західних та південно-східних вітрів на півночі регіону (Первомайськ) на північно-західні, північно-східні вітри у центрі (Вознесенськ і Миколаїв), північні і північно-західні поблизу Березанки та південно-західні і північні на Чорноморському узбережжі (Очаків).

Аналіз трендів стану довкілля

Атмосферне повітря

Як в громаді та і в Миколаївській області в цілому відсутні підприємства хімічної та вугільної промисловості, тому вона не увійшла в перелік регіонів з високим забрудненням атмосфери. Слід відмітити, що рівень техногенного навантаження на навколишнє природне середовище в цілому в Миколаївській області нижчий, ніж в середньому по Україні. 2017 року в розрахунку на 1 км² території регіону припадало 0,577 т викинутих в атмосферу забруднюючих речовин від стаціонарних джерел. В середньому по країні зазначені показники становили 4,483 т.

Динаміка викидів найпоширеніших забруднюючих речовин в атмосферне повітря . За останні десять років значно збільшилась кількість особистих автотранспортних засобів мешканців громади, що вплинуло на чистоту повітря в її адміністративному центрі. Тенденція збільшення кількості особистого транспорту зберігається. Екологічний податок сплачує 32 юридичних особи, що впроваджують діяльність на території Березанської селищної територіальної громади. Найбільші суми екологічного податку у : ТОВ «Зоря Південь»; АТ «МИКОЛАЇВГАЗ»; ТОВ «Оператор ГТС України».

Водні ресурси

Миколаївська область територіально належить до басейнів р. Південний Буг (59,5%), р. Дніпро (23,5%) і річок Причорномор'я (17%). Прогнозні ресурси (запаси) підземних вод основних водоносних горизонтів у межах Миколаївської області визначено і апробовано у кількості 441,6 тис.м³ /добу, у тому числі: з

мінералізацією до 1,5 г/дм³ – 349,87 тис.м³ /добу (79,23%); з мінералізацією від 1,5 г/дм³ до 3,0 г/дм³ – 91,73 тис.м³ /добу (20,77%). За обсягами розвіданих запасів підземних вод питної якості як громада так і область є найменш забезпеченою в Україні.

До поверхневих водних ресурсів області, окрім річок, належать озера, водосховища, ставки та болота. **На території Березанської громади розташовані Березанський, Сосикський і Тилигульський лимани та ріка Сосик.** : (уточнити, **Ще річка Царега** Річка бере початок на північ від села [Новосвітлівки](#). Тече на південь і південний захід. Впадає до Тилигульського лиману біля села [Ташине](#)).

Використання штучних водних об'єктів в області здійснюється для задоволення потреб енергетики, питного водопостачання, зрошення та побутових потреб населення.

Болота на Миколаївщині займають незначну площу (21,1 тис. га) та розміщені здебільшого в заплавах річок. Це плавні гирлової області Південного Бугу і Інгулу площею 31 км². Заболоченість спостерігається у пониззі Тилигульського лиману.

Найбільші користувачі поверхневими водами в області – це промисловість та енергетика, на їх потреби 2018 року використано 79,58 млн м³, що становить близько 45,2 % від загального обсягу використаних вод. З поверхневих джерел (р. Дніпро, р. П. Буг, р. Синюха, р. Інгул) здійснюється водопостачання п'яти міст області, серед яких обласний центр – м. Миколаїв. Більшість сільських населених пунктів та райцентрів області у тому числі і Березанська громада для питних потреб користуються підземними водами.

В середньому експлуатаційні запаси підземних вод на одного мешканця становлять 0,09 м³ /добу (у порівнянні: Одещина 0,135 м³ /добу або в 1,5 рази більше, Херсонщина - 3,1 м³ /добу або в 34 рази більше). Узагалі місцеві водні ресурси достатньо обмежені і залежать, головним чином, від притоку з інших регіонів. За питомими показниками водних ресурсів (на одного мешканця) область займає одне із останніх місць серед областей України. Середньорічний показник забезпечення місцевим стоком на 1 мешканця області становить 0,44 тис. м³ /рік, що у порівнянні з цим показником по Україні менше в 2,38 разів. Найбільш водоспоживаючі галузі області – це промисловість та енергетика, на їх потреби йде біля 50 % від загального обсягу використаних вод. Скид недостатньо очищених стічних вод здійснюється виключно через неефективну роботу комунальних очисних споруд каналізації. Доля згаданого обсягу скидів від загального об'єму скидів зворотних вод до поверхневих водоем області 2018 року склала 36,7%.

Підземні води

Водні ресурси Миколаївської області складаються з поверхневого стоку і запасів підземних вод. Місцевий стік водних ресурсів в області дуже обмежений і залежить, головним чином, від притоку з інших регіонів. Водозабезпеченість

місцевим поверхневим стоком одного мешканця по Миколаївській області становить 0,44 тис. м³ (у маловодний рік 0,26 тис. м³) при середній водозабезпеченості в цілому по країні 1,1 тис. м³.

За обсягами розвіданих запасів підземних вод питної якості Миколаївська область є найменш забезпеченою в Україні. В середньому експлуатаційні запаси підземних вод на одного мешканця становлять 0,09 м³/добу, що у 4 рази менше за середній показник по Україні (0,37 м³/добу), у 1,5 рази менше за забезпеченість експлуатаційними запасами підземних вод Одеської області (0,135 м³/добу) і у 38 разів менше за величину відповідного показника по Херсонській області (3,5 м³/добу).

За гідрогеологічними характеристиками область належить до Причорноморського артезіанського басейну і частково в північній частині до Українського кристалічного масиву.

Прогнозні ресурси (запаси) підземних вод основних водоносних горизонтів визначено у кількості 441,6 тис.м³/добу.

Підземні води, які добуваються на території Миколаївської області, головним чином йдуть на задоволення господарсько-побутових та питних потреб населення.

На території Миколаївської області експлуатувалося експлуатувалася 1425 свердловин (в 2017 року – 1357 свердловин). **В Березанській громаді експлуатуються 58 свердловин та 40 башт-ємностей (характеристика).**

Розподіл водозаборів по площі дуже нерівномірний, в середньому по області (за даними попередніх років) на 10,5 км² площі доводилася 1 свердловина для господарсько-питного водопостачання.

Таблиця. Використання прогнозних ресурсів підземних вод (ПРПВ) 2017 року

№ пп	Назва адміністрації внього району	ПРПВ, тис. м ³ /добу	Водовідбір, тис.м ³ /добу	Освоєн ня в 2017 р, %
			2017 рік	
1	2	3	4	5
1	Арбузинський	4,80	0,643	13
2	Баштанський	16,70	0,641	4
3	Березанський	6,70	3,277	49
4	Березнегуватський	10,20	1,074	11
5	Братський	5,00	0,759	15
6	Веселинівський	10,60	1,062	10
7	Вознесенський	53,90	6,410	12
8	Врадівський	20,20	0,583	3
9	Доманівський	27,60	1,462	5
10	Єланецький	20,90	0,097	0

11	Вітовський + м. Миколаїв	35,60	7,576	21
12	Казанківський	19,60	0,503	3
13	Кривоозерський	11,10	0,499	4
14	Миколаївський + сел. Варварівка	50,50	7,358	15
15	Новобузький	13,30	0,455	3
16	Новоодеський	58,30	0,878	2
17	Очаківський	12,40	2,875	23
18	Первомайський	8,00	1,373	17
19	Снігурівський	56,20	4,302	8
	УСЬОГО:	441,60	34,760	9

Тобто як видно з означеної таблиці Березанський район з-за відсутності джерел постачання поверхневих вод має найвищий показник освоєння підземних водних запасів.

Житлово-комунальна інфраструктура

Житлово-комунальна галузь об'єднаної громади представлена житлово-комунальним підприємством «Березань».

В основному житловий фонд складається з приватного сектору. Загальна кількість дворів - 3879 дворів. Всі населені пункти, які входять до територіальної громади електрифіковані. Газифіковано 7 населених пунктів – 35% від загальної кількості населених пунктів Березанської ОТГ: Андріївка, Березанка, Василівка, Калинівка, Малахове, Михайлівка, Попільне.

Одиночна протяжність водопровідних мереж складає 83,2 км та 1,9 км каналізаційних мереж. В громаді 85% населених пунктів мають централізоване водопостачання. Не мають централізованого водопостачання 3 населених пункти громади: Елеваторне, Лиманське, Суходіл. Централізоване водовідведення має 1 населений пункт – Березанка. В громаді налічується 39 свердловин та 1 очисна споруда. Водопровідні мережі відносяться до дуже застарілих (**характеристика 148 км До 30 км підлягають терміновій заміні**).

Природно-заповідний фонд

Фактична площа природно-заповідного фонду Миколаївської області становить 77,06 тис. га, або 3,14 % території області. Він представлений 147 територією, з них: 8 – загальнодержавного та 139 місцевого значення; 23 території ПЗФ входять до складу інших об'єктів ПЗФ без зміни категорії. Утворено 9 спеціальних адміністрацій ПЗФ.

Відсоток заповідності Миколаївської області нині один із найнижчих показників по Україні. В Європі середній показник – біля 18%, середній відсоток по Україні – біля 7%.

Найбільш визначними об'єктами природно-заповідного фонду на території Миколаївської області є природний заповідник «Сланецький степ», національні

природні парки «Білобережжя Святослава» і «Бузький Гард» та п'ять регіональних ландшафтних парків.

Регіональний ландшафтний парк (РЛП) «Тилігульський» створений рішенням Миколаївської обласної Ради народних депутатів від 28.04.95 № 8 на площі 8195,4 га. Рішенням Березанської районної ради від 14.05.96 № 10 всі землі РЛП «Тилігульський» переведені до категорії природоохоронного призначення без зміни землекористувачів.

На території Миколаївської області розташовані два водно-болотних угіддя міжнародного значення – «Тилігульський лиман» та «Ягорлицька затока», вони отримали статус 1995 р. Водно-болотне угіддя «Тилігульський лиман» розташоване на межі Миколаївської та Одеської областей. Воно займає акваторію Тилігульського лиману та прибережні схили. Загальна площа угіддя становить 26 тис. га, з них 9,6 тис. га розташовані в межах нашої області.

Екологічна мережа Миколаївщини є частиною загальнодержавної екомережі та включає 152 територій та об'єктів. Її структура така: ключові території - 106, з них: 10 – загальнодержавного, 102 - місцевого значення; сполучні території - 35, з них: 4 – загальнодержавного, 31 - місцевого значення; буферні території - 5, усі вони загальнодержавного значення.

Ключовими територіями загальнодержавного значення, що знаходяться в Березанській громаді, з найбільшою концентрацією біотичного та ландшафтного різноманіття є Тилігульський лиман та його узбережжя.

Ключові території місцевого значення представлені об'єктами ПЗФ, ділянками зі збереженими природними комплексами, що потребують впровадження спеціальних заходів природокористування.

Захворюваність на соціально-значимі хвороби

В області реалізувалася обласна Програма запобігання і лікування серцево-судинних та судинно-мозкових захворювань на 2018-2020 роки (зі змінами) (далі - Програма), яку затверджено рішенням обласної ради 12 квітня 2018 року.

З метою належного виконання Програми та створення системи безперервного надання якісних і доступних медичних послуг з профілактики, діагностики та лікування пацієнтів із серцево-судинними захворюваннями управлінням охорони здоров'я Миколаївської обласної державної адміністрації видано наказ від 29.05.2018 № 320-Л «Про заходи з виконання обласної Програми». Аналогічні програми затверджено сесіями районних рад у кожному районі області та видано відповідні накази.

Епідемічна ситуація з туберкульозу по області хоча і залишається складною, але відмічається тенденція щодо її покращення.

Захворюваність на туберкульоз зменшилась і становить: за 2019 рік – 54,8, за 2018 рік – 57,5 на 100 тисяч населення (Україна за 2018 рік – 50,5).

Рівень смертності від туберкульозу зменшився з 7,5 в 2018 році до 6,2 у 2019 році на 100 тисяч населення (Україна за 2018 рік – 9,4).

Показник онкологічної захворюваності населення області становить: за 2019 рік – 393,8, за 2018 рік – 392,5 на 100 тисяч населення (Україна за 2018 рік – 321,1). Смертність від онкологічних захворювань в області зменшилась з 180,3 у 2018 році до 162,3 у 2019 році на 100 тисяч населення (Україна за 2018 рік – 198,6).

Рівень захворюваності на ВІЛ/СНІД зменшився порівняно з 2018 роком і становить: за 2019 рік – 68,5; за 2018 рік – 75,2 на 100 тисяч населення. Рівень смертності від СНІДу зменшився з 14,1 за 2018 рік, до 12,8 за 2019 рік на 100 тисяч населення.

Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу (за адміністративними даними, статистичною інформацією та результатами досліджень)

Опис факторів довкілля, які ймовірно зазнають впливу з боку планованої діяльності:

Повітряне середовище

До основних антропогенних джерел забруднення атмосфери належать: експлуатація мереж газопроводів, промислові підприємства, всі види транспорту. Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря є ремонтні роботи на мережах газопроводів, використання видів палива, які призводять до викидів забруднюючих речовин у більших обсягах. Значно впливає на забруднення атмосфери відсутність установок по вловлюванню газоподібних сполук.

Протягом 2018 року в атмосферу надійшло 13,098 тис. т забруднюючих речовин від стаціонарних джерел забруднення, що на 1,08 тис. т менше, ніж за 2017 рік. У розрахунку на 1 км² території області припадає майже 0,533 т викинутих в атмосферу забруднюючих речовин, а на одну особу 11,5 кг. Аналізуючи показники забруднення повітряного басейну, що включає обсяг викидів шкідливих речовин стаціонарних джерел забруднення потрібно відмітити зменшення загальної кількості викидів в атмосферне повітря в 2018 році у порівнянні з минулим періодом, що склало 92,4 %. До основних антропогенних джерел забруднення атмосфери належать: експлуатація мереж газопроводів, промислові підприємства, всі види транспорту. Значно впливає на забруднення атмосфери відсутність установок по вловлюванню газоподібних сполук, а саме: діоксиду сірки, діоксиду азоту, оксиду вуглецю, летючих органічних сполук та інших.

Основним джерелом забруднення атмосфери населених пунктів були автотранспорт, кількість якого щороку збільшується, котельні окремих підприємств, підприємства, які у виробництві використовують полімери, а також спалювання сміття та опалого листя.

Клімат та мікроклімат.

До основних потенційних негативних наслідків зміни клімату, що можуть проявлятися у Миколаївській області, належать більшість з таких, що є характерними для України. Негативні наслідки в першу чергу стосуватимуться сільськогосподарства за рахунок збільшення посух, зменшення рівня опадів влітку, більш різких пікових температур (від'ємної взимку і плюсової влітку), що негативно позначатиметься на кількостях врожаю, буде вимагати значних інвестицій у заходи з адаптації до змін клімату (наприклад, в технології зрошування, роботу над створення стійких до перепадів температури видів, тощо).

В цілому, можуть спостерігатись значні зміни сезонних явищ, наприклад ранній початок цвітіння рослин, а потім різкі похолодання. Що негативно впливатиме як на господарські культури, так і на всі екосистеми в цілому.

Посухи та спека, зменшення кількості опадів влітку також сприятимуть збільшенню частоти лісових пожеж та опустелюванню. Загроз для біологічного різноманіття через зміни клімату проявлятимуться у вигляді зменшення кількості корисних видів, зміни складу лісу та фауни, деградації ґрунтів та зміну видового складу ґрунтової флори і фауни.

Разом з цим область може також постраждати з високою ймовірністю внаслідок підняття рівня Чорного і Азовського морів, що викликає проблему підтоплення територій. Така ситуація може призвести також до проблеми забезпечення водними ресурсами, в тому числі питною водою.

Геологічне середовище та ґрунти

Сільськогосподарське освоєння території в цілому по Миколаївській області надзвичайно високе (76,8 %). Тому всі землі потребують захисту та охорони від негативних процесів, забруднення й погіршення екологічного стану.

Природні та кліматичні умови області сприятливі для інтенсивного високоефективного розвитку сільськогосподарства. Сільське господарство – одна з найважливіших галузей матеріального виробництва області. Площа сільськогосподарських угідь області майже 2 млн.га. За даними Головного управління Держгеокадастру у Миколаївській області загальна площа порушених земель за станом на 01.01.2019 року становить 3103,7015 га, відпрацьованих земель – 1257,1697 га.

Площа деградованих земель в Миколаївській області станом на кінець 2018 року склала 246,40 тис.га. Потребують консервації 44,72 тис.га деградованих земель, а також 4,56 тис.га малопродуктивних земель.

Визначити фактичну площу малопродуктивних та деградованих земель в розрізі державної та приватної власності, непридатність їх для вирощування сільськогосподарських культур та необхідність їх заліснення, можливо тільки при проведенні землевпорядних робіт з інвентаризації земель та їх ґрунтового обстеження.

Природні умови Миколаївської області визначили широкий розвиток та різноманітність екзогенних геологічних процесів (ЕГП). Визначення можливого розвитку надзвичайних ситуацій від екзогенних геологічних процесів (далі – ЕГП) на об'єктах господарчої інфраструктури проводилося шляхом інспекційних виїздів. Загалом обстежено близько 40 небезпечних ділянок з загрозою 18 об'єктам господарювання від ЕГП, серед яких більшість об'єктів регіонального рівня, розташованих в основному на техногенно навантажених ділянках узбережжя Чорного моря (бази відпочинку, санаторії).

(уточнені данні по ЕГП по Березанке: абразії, переробки берегів водосховищ, ерозія)

Утворення відходів

Застарілі технології виробництва та обладнання, висока енергоємність та матеріалоємність економіки спричиняють утворення значної кількості відходів. За статистичними даними в м. Миколаєві та Миколаївської області обсяг утворення відходів за 2017 рік становить 2327,932 тис. т відходів, що на 1,6 % менше порівняно з 2016 р., у т.ч. від економічної діяльності підприємств та організацій – 2178,676 тис. т (на 1,2 % більше), у домогосподарствах – 149,256 тис. т (на 30% менше).

Із загального обсягу утворених відходів 16,34 тис. т становили відходи I- III класів небезпеки. До основних сфер, де фактично утворюються небезпечні відходи належать підприємства металургії, машинобудування, суднобудування, харчової промисловості, обробки шкір, водоканали, сільськогосподарські підприємства, лікувальні заклади.

Із загальної кількості утворених відходів протягом року утилізовано, оброблено (перероблено) 61,28 тис.т відходів, що на 24,3% менш порівняно з 2016 р. Частка відходів, які були утилізовані, оброблені (перероблені), у загальному обсязі утворених відходів склала 2,66%.

Для поводження з відходами на підприємствах області функціонувало 10 установок для утилізації (перероблення) відходів загальною потужністю 913,587 тис. т/рік, та 12 – для спалювання відходів з метою теплового перероблення (575 т/рік).

Загальний обсяг накопичення відходів в області становить 53,02 млн т.

На кінець 2017 року видалено у спеціально відведених місцях чи об'єктах на території підприємств 1982,07 тис. т відходів усіх класів небезпеки, у тому числі 2,016 т відходів I-III класів небезпеки.

Майже всі накопичені відходи - 52861,334 тис. т або 99,7 % від загального обсягу, належать до IV класу небезпеки. Відходи I, II класу не накопичувалися, III класу – 154,844 тис. т. По видам відходів що тимчасово зберігаються на території підприємств частка відходів I-III класу дуже незначна. Так, відходів, що містять метали - 37,28 т (0,1 %); відпрацьованих олив – 303,696 т (0,83 %); відходів

аккумуляторних батарей – 28,014 т (0,08 %).

(уточнити данні по ТПВ по Березанке: вивіз побутових відходів смт Березанка та с Василівка 3890 м куб. в рік)

Ключові екологічні проблеми громади

1. Великі обсяги накопичення промислових (сільськогосподарських та твердих побутових відходів

На території Березанської громади відсутні підприємства нафтохімічної та вугільної промисловості, тому і громада і область в цілому не увійшла до переліку регіонів з високим забрудненням атмосфери.

Харчова промисловість провідна галузі економіки громади, яка представлена підприємствами (вказати: ТОВ «Фірма Мрія», ПП «Матей ЮГ»).

Переважна більшість відходів, що утворюються на підприємствах харчової промисловості відносяться до IV класу небезпеки. Частина відходів, таких як злаки хлібні некондиційні, дробина пивна, шлам кізельгуру, залишки овочів та фруктів, відходи від переробки молока, меляси, жоми та інші передаються підприємствами різним споживачам на корм тваринам, або розміщуються на полях, як добрива.

Також, на підприємствах харчової промисловості утворюються відходи тари і пакувальних матеріалів, які передаються спеціалізованим підприємствам. Власних потужностей з їх переробки підприємства громада не має.

2. Відсутність переробки твердих побутових відходів

В населених пунктах відсутні технології сміттєпереробки та сміттєсортування, що також впливає на можливість скорочення обсягів вивезення ТПВ на сміттєзвалища.

3. Відсутність джерел постачання води у тому числі питної з поверхневих водойм та високий рівень використання підземних водних запасів

4. Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами підприємств і підприємств ЖКГ

5. Низький рівень екологічної культури у представників бізнесу та населення

6. Високий рівень забруднення малих річок громади

Основними факторами, що погіршують стан малих річок, є:

- скид у малі річки забруднених зворотних вод через відсутність або неефективну роботу очисних споруд;
- змив забруднюючих речовин з урбанізованих територій безпосередньо у малі річки;
- порушення режиму господарської діяльності у межах прибережних захисних смуг і водоохоронних зон.

7. Ерозія і зсуви

SWOT-аналіз екологічної ситуації

Робочою групою з проведення СЕО був виконаний SWOT-аналіз екологічної ситуації в Березанській громаді, узагальнені результати якого наведені в таблиці.

Таблиця . SWOT-аналіз екологічної ситуації в громаді

Сильні сторони	Слабкі сторони
<ul style="list-style-type: none"> • Високий потенціал енергозбереження • Значні можливості партнерської взаємодії бізнесу та влади задля покращення стану довкілля в громаді • Застосування підприємствами громади новітніх технологій очистки викидів і скидів • Розвинута інфраструктура енерго-, газо-, постачання • Значний кадровий потенціал в освіті та медицині • Високий рівень кваліфікації працівників • Наявність навчальної бази для підвищення кваліфікації працівників • Високий рівень активності екологічної громадськості • Високий рівень стурбованості містян щодо стану довкілля в громаді • Наявність у межах громади об'єктів природно-заповідного фонду 	<ul style="list-style-type: none"> • Неефективне використання природних ресурсів • Відсутність джерел постачання поверхневих вод • Прямий скид промислових стоків у річки • Відсутність стаціонарних постів екологічного контролю автотранспортних засобів • Високий рівень забруднення малих річок • Недотримання режиму прибережних захисних смуг • Відсутність переробки мулових осадів • Велика кількість накопичених промислових відходів • Відсутність переробки твердих побутових відходів • Відсутність роздільного збору ТПВ • Відсутність системи вилучення цінних і небезпечних матеріалів з ТПВ Незадовільний стан озеленення та благоустрою (парки та сквери) • Недостатній рівень розвитку електротранспорту • Відсутність результатів досліджень

	<p>стану довкілля на здоров'я населення</p> <ul style="list-style-type: none"> • Відсутність оперативного попередження населення про екологічні загрози • Відсутність належного громадського контролю за охороною довкілля
Можливості	Загрози
<ul style="list-style-type: none"> • Значний кліматичний і технологічний потенціал для впровадження сонячної енергетики • Використання альтернативних джерел енергії • Впровадження енергоощадних технологій внаслідок підвищення конкурентоспроможності підприємств • Подальший розвиток екологічного управління • Можливість отримання кредитів від міжнародних фінансових установ • Високий потенціал економії енергоресурсів в секторі споживачів 	<ul style="list-style-type: none"> • Політична нестабільність • Можлива концентрація екологічно небезпечних виробництв у громаді • Високий рівень захворюваності • Зростання алергічних захворювань • Техногенні катастрофи • Значна залежність регіону від зовнішнього постачання енергоресурсів • Високі темпи подальшого зростання вартості життя, перш за все, вартості послуг за газ, електрику.

Аналіз відповідності цілей Стратегії регіональним екологічним цілям.

Миколаївською обласною радою рішення №9 від 16.04.2015 р. затверджено Стратегію розвитку Миколаївської області на період до 2020 року. (На час проведення СЕО розроблено проект Стратегії розвитку до 2027р, який проходить етап обговорень).

Екологічна складова Регіональної стратегії діючої закладено в стратегічну ціль №2 «Висока якість життя людини» та відповідній операційній цілі «Збереження навколишнього природного середовища». Нижче визначені потенційно-можливі сфери реалізації проектів по визначеній операційній цілі:

Завдання	<i>Потенційно можливі сфери реалізації проектів</i>
2.1.1. Формування екологічного світосприйняття у населення	2.1.1.1. Розвиток екологічної освіти, формування екологічного світогляду 2.1.1.2. Розміщення інформації щодо потенційно небезпечних об'єктів у мережі Інтернет та в

Завдання	<i>Потенційно можливі сфери реалізації проектів</i>
	<p>засобах масової інформації</p> <p>2.1.1.3. Проведення екологічних фестивалів, виставок, святкових заходів</p> <p>2.1.1.4. Реалізація громадських ініціатив з очищення берегів малих річок.</p>
<p>2.1.2 Поліпшення стану рекреаційних та курортних зон, очищення територій природних рекреаційних зон та територій навколо населених пунктів</p>	<p>2.1.2.1. Облаштування місць відпочинку (встановлення інформаційних панно, природоохоронної інформації, схем екскурсійних маршрутів, забезпечення місць відпочинку контейнерами для сміття та засобами протипожежної безпеки)</p> <p>2.1.2.2. Створення нових та благоустрій існуючих територій для відпочинку</p> <p>2.1.2.3. Очищення лісових масивів та лісосмуг від несанкціонованих сміттєзвалищ</p> <p>2.1.2.4. Відновлення, охорона і раціональне використання лісових та водних ресурсів, створення умов для відтворення флори та фауни</p> <p>2.1.2.5. Розвиток і збереження природно-заповідних територій та об'єктів, у тому числі утримання та матеріально-технічне забезпечення діяльності регіональних ландшафтних парків</p> <p>2.1.2.6. Реконструкція та модернізація санаторно-курортних, відпочинкових, оздоровчих і туристичних закладів</p> <p>2.1.2.7. Розширення асортименту та підвищення якості рекреаційних послуг</p> <p>2.1.2.8. Реконструкція існуючих і будівництво нових автомобільних доріг до рекреаційно-туристичних центрів.</p>
<p>2.1.3. Поліпшення екологічного стану навколишнього природного середовища</p>	<p>2.1.3.1. Будівництво, реконструкція і капітальний ремонт водопровідних та каналізаційних очисних мереж і споруд</p> <p>2.1.3.2. Розчищення та врегулювання русел річок і водойм, встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг, впровадження сучасних методів зрошення.</p> <p>2.1.3.3. Регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення шляхом здійснення дозвільної діяльності</p>

Завдання	<i>Потенційно можливі сфери реалізації проектів</i>
	2.1.3.4. Здійснення заходів щодо захисту атмосферного повітря, підземних і поверхневих вод та ґрунтів від забруднення, у тому числі за рахунок створення захисних насаджень.
2.1.4. Створення сучасної системи управління відходами	<p>2.1.4.1. Ліквідація джерел забруднення підземних вод та земельних ресурсів відходами</p> <p>2.1.4.2. Будівництво та реконструкція полігонів для зберігання ТПВ та забезпечення їх спеціалізованою технікою</p> <p>2.1.4.3. Будівництво прибудинкових контейнерних майданчиків для роздільного збирання і зберігання ТПВ, придбання контейнерів для роздільного збирання ТПВ;</p> <p>2.1.4.4. Впровадження нових сучасних технологій у сфері збору, сортування, транспортування та переробки ТПВ</p> <p>2.1.4.5. Здійснення заходів з утилізації непридатних та заборонених до застосування хімічних засобів захисту рослин</p> <p>2.1.4.6. Виявлення та знешкодження застарілих боєприпасів</p> <p>2.1.4.7. Рекультивація територій розташування колишніх шахтно-пускових установок</p>
2.1.5. Забезпечення захисту населених пунктів та сільськогосподарських угідь від підтоплення та зсувів	<p>2.1.5.1. Будівництво, реконструкція і капітальний ремонт осушувальних систем, дренажних систем та гідротехнічних споруд</p> <p>2.1.5.2. Здійснення протипаводкових заходів та відновлення гідрологічного режиму річок</p> <p>2.1.5.3. Будівництво, реконструкція і капітальний ремонт меліоративних систем</p> <p>2.1.5.4. Укріплення берегових смуг</p> <p>2.1.5.5. Створення стокорегулюючих водоохоронних, протиерозійних, повітряочисних, вітроопірних захисних насаджень.</p>

Аналіз відповідності

Для оцінки відповідності цілей використовувалася п'ятибальна шкала:

++ цілі Стратегії добре узгоджені з регіональними екологічними цілями

+ цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі принципово узгоджуються, проте не узгоджені в стратегії. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів

0 - цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі нейтральні по відношенню одні до одних

- - цілі Стратегії та регіональні екологічні цілі не узгоджуються, але можуть бути узгоджені. В рамках наступного планування потрібні спеціальні заходи, спрямовані на узгодження цілей стратегії та регіональних екологічних цілей.

-

Таблиця

Регіональні екологічні цілі	Стратегічні напрями Стратегії Береанської ОТГ		
	Економічний розвиток громади, як аграрно-промислового та туристичного центру.	Створення комфортних та безпечних умов життя на території громади.	Створення та розвиток сучасної системи управління об'єднаної громади.
1. Формування екологічного світосприйняття у населення	+	+	+
2. Поліпшення стану рекреаційних та курортних зон, очищення територій природних рекреаційних зон та територій навколо населених пунктів	+	+	+
3. Поліпшення екологічного стану навколишнього природного середовища	+	+	+

4. Створення сучасної системи управління відходами	0	+	0
5. Забезпечення захисту населених пунктів та сільськогосподарських угідь від підтоплення та зсувів	0	+	+

1. Стратегічний напрям «Економічний розвиток громади, як аграрно-промислового та туристичного центру» спрямований на підвищенні економічного потенціалу громади та направлений на підвищення конкурентоздатності громади в галузях економіки, що історично притаманні громаді. Цей напрямок принципово узгоджується з регіональними екологічними цілями, проте не узгоджений в технічних завданнях. Необхідно тісніше пов'язати цілі на наступних етапах планування та/або на рівні заходів.

Екологічна складова в цьому напрямку відображена тільки в проектних ідеях по розвитку і облаштуванню паркових зон/місць відпочинку, сприяння виробництву екологічних продуктів рослинництва та тваринництва. Разом з тим в завданнях присутні проекти на створення нових промислових об'єктів, які вимагають додаткових водних ресурсів (будівництво консервного, асфальтового заводу та інші).

Зважаючи на давню застарілу екологічну проблему громади – недостатнє водопостачання, а також попереджуючи можливий негативний вплив на забруднення повітря та скиду відходів виробництва з-за викидів промислового доцільно доповнити стратегічну ціль оперативною ціллю, що направлена на збереження навколишнього природного середовища, та технічними завданнями:

- розвиток системи водопостачання та водовідведення в громаді, створення (будівництво) додаткових систем постачання поверхневих вод
- будівництво системи водовідведення
- посилення контролю виконання заходів з мінімізації негативного впливу на довкілля при виконання інвестиційних проектів особами приватного права
- завдання зі збереження біорізноманіття.

2. Стратегічна ціль 2 «Створення комфортних та безпечних умов життя на території громади» спрямована на покращення екологічної ситуації в громаді та підвищення екоосвідомленості місцевої громади. Він добре узгоджується з регіональними стратегічними цілями.

Березанська громада після дооб'єднання 5 сільських рад має досить велику територію та кількість адміністративних пунктів. Тому для більш повного узгодження стратегічного напрямку з регіональними екологічними цілями 2, 3, 4 доцільно:

- розглянути можливість внесення в даний стратегічний напрямок завдання створення системи утилізації/переробки ТПВ.
- вилучення завдання 2.1.1.4 «Упорядкування стихійних сміттєзвалищ. Розглянути можливість доповнення завданням «проведення інформаційної та контрольної роботи з мешканцями та суб'єктами підприємницької діяльності для попередження виникнення стихійних звалищ».
- розвиток нових виробництв з низьким техногенним впливом на довкілля, впровадження проекологічних технологій у бізнесі, розвиток «зеленого» малого та середнього підприємництва.

3. Стратегічна ціль 3 «Створення і розвиток сучасної системи управління об'єднаної громади» передбачає трансформацію відомчого підходу до управління сферами життєдіяльності громади у гнучку, відкриту, ефективну систему управління взаємопов'язаними соціальними процесами. В основі трансформації - орієнтація на особистість, створення умов для її реалізації, в тому числі впровадження освіти зі сталого розвитку й системне інформування мешканців громади. Тому напрям принципово узгоджується з регіональними екологічними цілями .

Але головна пропозиція Робочої групи з СЕО - для збалансування економічної, екологічної та соціальної складових розвитку визначити екологічний напрям, як окремий стратегічний напрям розвитку громади, а саме включити стратегічну ціль 4 «Громада здорового довкілля та ресурсозбереження».

Детальніше в розділі «Рекомендації СЕО»

4. ОЦІНКА ВПЛИВУ СТРАТЕГІЇ НА ДОВКІЛЛЯ

Можливі чинники змін антропогенного та природного характеру

Антропогенним чинником змін в громаді залишається високий рівень розвитку сільськогосподарських підприємств, що призводить до значного забруднення довкілля.

Разом з тим, стратегічне бачення Стратегії розвитку громади орієнтоване на те, щоб зробити Березанську місцеву громаду екологічно чистою і безпечною, громадою чистих енергій та енергоефективної та екологічно дружньої економіки. Тому одним зі стратегічних напрямів Стратегії є запропонована Стратегічна ціль 4 «Громада здорового довкілля та ресурсозбереження», спрямована на покращення екологічної ситуації в громаді. Включення в Стратегію цього

напрямку дасть можливість в перспективі зменшити антропогенне навантаження на довкілля.

Значним антропогенним чинником залишається велика кількість накопичених промислових та побутових відходів, а також відсутність системи вивезення та утилізації ТПВ. Завдання «Ресурсоефективне та економічно вигідне поводження з відходами» має сприяти зменшенню ваги цього чинника.

Позитивним чинником змін антропогенного характеру має стати підвищення енергоефективності у сфері місцевої системи управління енергетичними ресурсами.

Збереженню біологічного та ландшафтного різноманіття має сприяти завдання 4.1.7. «Поліпшення екологічного стану малих річок та інших водойм території громади».

Одним із найважливіших чинників змін природного характеру, що можуть вплинути на розвиток громади, є зміна клімату. На жаль, стратегія не враховує цей чинник, оскільки не передбачає розробку та реалізацію програм адаптації до зміни клімату.

На екологічну ситуацію може вплинути демографічний чинник. Оскільки чисельність населення в громаді зменшується, а мешканці старішають, може відбутися суттєве зменшення чисельності наявних працівників, особливо молодих. Тому дуже важливою є стратегічна ціль 2 «Створення комфортних і безпечних умов життя на території громади», та, зокрема, завдання «Впровадження освіти для сталого розвитку, зокрема програмами екологічної, гендерної освіти», реалізація якої має призвести до зростання рівня екологічної культури жителів громади.

Ймовірний екологічний вплив Стратегії на складові довкілля

Робоча група з СЕО здійснила експертну оцінку ймовірного впливу Стратегії на складові довкілля відповідно до контрольного переліку, наведеного в таблиці.

Чи може реалізація Стратегії спричинити:		Негативний вплив		
		Так	Ймовірно	Ні
1		2	3	4
Повітря				
1.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		+	
2.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		+	
3.	Погіршення якості атмосферного повітря		+	
4.	Появ джерел неприємних запахів			+

5.	Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			+
Водні ресурси				
6.	Збільшення обсягів скидів у малі річки		+	
7.	Будь-які зміни якості ґрунтових вод (зокрема таких показників, як температура, розчинений кисень, прозорість, але не обмежуючись ними)	+		
8.	Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню	+		
9.	Збільшення навантаження на очисні системи	+		
10.	Появу загроз для людей і матеріальних об'єктів, пов'язаних з водою (зокрема зневоднення)			+
12.	Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок регіону		+	
13.	Зміни напрямку або швидкості потоків підземних вод		+	
14.	Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)	+		
15.	Забруднення підземних водоносних горизонтів	+		
Відходи				
16.	Збільшення кількості утворених твердих побутових відходів	+		
17.	Збільшення кількості утворених чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки		+	
18.	Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки		+	
19.	Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами	+		
20.	Утворення або накопичення радіоактивних відходів			+
Геологічне середовище та земельні ресурси				
21.	Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару		+	
22.	Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів		+	

23.	Зміни в топографії або в характеристиках рельєфу	+		
24.	Появу нових екзогенно-геологічних процесів та розвиток старих	+		

Чи може реалізація Стратегії спричинити:		Негативний вплив		
		Так	Ймовірно	Ні
1		2	3	4
25.	Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель		+	
26.	Виникнення конфліктів між ухваленими цілями ДПТ та цілями місцевих громад			+
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
27.	Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			+
28.	Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві		+	
29.	Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин		+	
Населення та інфраструктура				
30.	Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території?			+
31.	Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі?			+
32.	Суттєвий вплив на нинішню транспортну систему? Зміни в структурі транспортних потоків?			+
33.	Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень?			+
34.	Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги?			+
35.	Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей?			+
Екологічне управління та моніторинг				
36.	Послаблення правових і економічних механізмів контролю	+		

	в галузі екологічної безпеки			
37.	Погіршення екологічного моніторингу	+		
38.	Усунення наявних механізмів впливу органів місцевого самоврядування на процеси техногенного навантаження	+		
39.	Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва	+		
Клімат				
40.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		+	
41.	Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		+	
42.	Кліматичні зміни (довгострокові зміни погодних умов та середньої температури)		+	
Інше				
43.	Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів?		+	
44.	Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу?		+	
45.	Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії?		+	
46.	Суттєве порушення якості природного середовища?		+	
47.	Появу можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому?			+
48.	Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викличуть значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний прямий або опосередкований вплив на добробут людей?			+

5. Рекомендації СЕО

Даний розділ був сформований на основі пропозицій, наданих членами Робочої групи з проведення Стратегічної екологічної оцінки Стратегії розвитку Березанської громади до 2024 року. Розділ відображає пропозиції Робочої групи до переліку цілей Стратегії, спрямовані на зменшення можливого впливу Стратегії на довкілля у майбутньому.

Стратегія орієнтована на збалансування економічної, екологічної та соціальної складових розвитку, що полегшило процес проведення стратегічної екологічної оцінки.

Пропозиції, які були запропоновані Робочою групою з СЕО та розглянуті розробниками Стратегії, наведені в таблиці. Під час проведення аналізу ймовірних негативних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії було виявлені оперативні цілі, які потребують уточнення формулювань. Також запропоновано ряд оперативних завдань, реалізація яких може сприяти поліпшенню екологічної ситуації в громаді.

Таблиця. Пропозиції Робочої групи з СЕО до цілей Стратегії

Пропозиції Робочої групи	
Включити до Стратегії екологічний напрям, як окремий стратегічний напрям розвитку громади, а саме Стратегічну ціль 4 Громада здорового довкілля та ресурсозбереження	
Виключити завдання 2.2.1, 2.1.2, 2.3.3 зі Стратегічної цілі 2, включивши ці завдання до Стратегічної цілі 4.	
Стратегічна ціль 4. Громада здорового довкілля та ресурсозбереження	
Завдання	Технічні завдання на проекти
Змінити назву завдання 4.1.1. <i>Впровадження ефективної системи поводження з твердими побутовими відходами</i> на «Ресурсоефективне та економічно вигідне поводження з відходами»	
4.1.1. Ресурсоефективне та економічно вигідне поводження з відходами	4.1.1.1. Проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній у школах, дитячих садках, установах, серед різних верств населення щодо поводження зі сміттям, в тому числі його роздільного збирання
	4.1.1.2 . Розробка схеми санітарного очищення громади

	4.1.1.3. Придбання контейнерів для роздільного збору сміття та встановлення їх на відведених майданчиках
	4.1.1.4. Будівництва місцевого полігону по переробці ТПВ
	4.1.1.5. змінити «Упорядкування вивезення побутових відходів» на «створення системи утилізації/переробки ТПВ»
	4.1.1.6. «Упорядкування стихійних сміттєзвалищ» вилучити . Замість неї додати: «Проведення інформаційної та контрольно-претензійної роботи з мешканцями та суб'єктами підприємницької діяльності для попередження виникнення стихійних звалищ».
	4.1.1.7. Ввести з 2022 р. штрафи за нероздільне сортування сміття серед населення
	4.1.1.8. Створення умов для МСБ в галузі переробки вторинних ресурсів
	4.1.1.9. Організація роздільного збирання відходів, вилучення небезпечних та ресурсоцінних компонентів
4.1.2. Підвищення екологічної культури та рівня екологічної свідомості мешканців громади	4.1.2.1. Проведення інформаційно-роз'яснювальних кампаній у школах, дитячих садках, установах з метою формування екологічного світогляду
	4.1.2.2. Реалізація громадських ініціатив з очищення територій населених пунктів, парків, скверів, берегів водойм, лісосмуг
	4.1.2.3. Сприяння виявленню і оприлюдненню фактів порушень екологічного законодавства та притягненню винних до адміністративної відповідальності
4.1.3. Поліпшення управління енергетичними ресурсами та розвиток альтернативної енергетики	4.1.3.1. Проведення енергоаудиту об'єктів, що належать до комунальної власності
	4.1.3.2. Термомодернізація будівель комунальних закладів та установ
	4.1.3.3. Впровадження системи енергоменеджменту у комунальних закладах громади
	<i>(включити) 4.1.3.4. Впровадження системи моніторингу виконання суб'єктами господарювання заходів передбачених висновками екологічних експертиз як державних так і громадських при реалізації інвестиційних проектів.</i>
	4.1.3.5. Підвищення рівня інформування населення щодо переваг ефективного використання енергоресурсів, альтернативних джерел енергії та запровадження енергозберігаючих заходів у житлових будинках

	4.1.3.6. Розроблення Плану дій сталого енергетичного розвитку Березанської ОТГ до 2030 року
	2.1.3.6. Сприяння розвитку альтернативної енергетики на території Березанської ОТГ
4.1.4. Безпечне водопостачання та водовідведення	4.1.4.1. Зменшення обсягів забору води шляхом впровадження замкнених циклів, використання локальних очисних споруд для зливових стоків
	4.1.4.2. Проведення інвентаризації зливових стоків
	4.1.4.3. Запровадження схем повторного використання води для технічних потреб
	4.1.4.4. Зменшення обсягів використання свіжої води для виробничих потреб
	4.1.4.5. Нове будівництво Південно-Бузького групового водопроводу Березанського району, Миколаївської області на території громади
	4.1.6.5. Побудувати цех утилізації осадів, що утворюються у процесі очистки стоків
	4.1.6.6. Ліквідація відходів мулових осадів на р.Сосик
	4.1.6.7. Локалізація очисних споруд у житловій та рекреаційній забудовах.
4.1.5 Зменшення забруднення атмосферного повітря громади	4.1.5.1. Впровадження автоматизованої системи контролю та обліку викидів на найбільших джерелах-забруднювачах підприємствах громади, які створюють найвищий рівень ризику на території
4.1.6. Поліпшення екологічного стану малих річок та інших водойм території громади	4.1.6.1. Організація контролю за якістю і кількістю скинутих у водні об'єкти стічних вод громади
	4.1.6.2. Ідентифікація та створення реєстру усіх джерел забруднення поверхневих водойм
	4.1.6.3. Встановлення/ облаштування меж водоохоронних зон та прибережних захисних смуг уздовж русел рік
	4.1.6.1. Впровадження громадського моніторингу стану водоохоронних зон та прибережних захисних смуг водойм
4.2.1. Екологічний моніторинг	4.2.1.1. Організація та розбудова відкритої системи моніторингу стану довкілля, зокрема, атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунтів»
	4.2.1.2. Зонування районів за індексами небезпеки (НІ) та за ІЗА для здоров'я населення від викидів підприємств

	4.2.1.3. Впровадження автоматизованої системи обліку і контролю основних забруднюючих речовин на найбільших підприємствах-забруднювачах
	4.2.1.4. Впровадження системи інформування про ризики для здоров'я населення від забруднення атмосферного повітря, впровадження її у загальний доступ
	4.2.1.5. Участь у реалізації проектів цільових (зелених) інвестицій
Стратегічна ціль 2. Створення комфортних та безпечних умов життя на території громади.	
2.2.1. Реконструкція, капітальний ремонт системи водопостачання	Змінити назву на «Реконструкція, капітальний ремонт та розвиток системи водопостачання та водовідведення»
2.2.1. Реконструкція, капітальний ремонт та розвиток системи водопостачання та водовідведення	<i>Додати</i> «створення (будівництво) додаткових систем водопостачання в громаді (водопостачання з джерел поверхневих вод) <i>Додати</i> Будівництво системи водовідведення в населених пунктах громади
2.2.2. Розвиток комунальної інфраструктури громади	2.2.2.3. викласти в редакції «Реконструкція, відновлення та утримання вуличного освітлення населених пунктів громади із залученням новітніх технологій. Запровадження енергоефективного зовнішнього освітлення населених пунктів
<i>Додати завдання</i> 2.7.1 Упорядкування паркових зон у населених пунктах громади, доступних для всіх груп населення	
2.7.1 Упорядкування паркових зон у населених пунктах громади, доступних для всіх груп населення	2.7.1.1. Інвентаризація зелених насаджень, паркових зон населених пунктів громади
	2.7.1.2. Оцінка та розвиток рекреаційного потенціалу Березанської громади (парки, береги природних і штучних водойм і водотоків, а також території, зайняті рослинністю)
	2.7.1.3. Збільшення площі зелених насаджень. Облаштування та організація додаткових паркових і рекреаційних ділянок
	2.7.1.4. «Створи парк під вікном!» - облаштування рекреаційних зон, нових куточків рекреації у вільному між будинковому

	просторі (необхідні дані щодо можливості і видів зелених насаджень які можливо висаджувати). Заохочення через проведення конкурсів на кращий двір, забезпечення розсадою. Організація, облаштування екологічних стежок.
2.4.3. Запровадження неформальної освіти для дорослих	<i>Додати.</i> 2.4.3.1. «Впровадження освіти для сталого розвитку, зокрема програм екологічної, гендерної освіти»
Стратегічна ціль 3. Створення та розвиток сучасної системи управління об'єднаної громади	
<i>Додати</i> 3.3.1. Розвиток міської системи управління енергетичними ресурсами	3.3.1.1. «Сонячний колектор своїми руками» - облаштування житлових будинків сонячними колекторами для підігріву води в спекотний період року
	3.3.1.2. Впровадження інноваційних технологій утилізації тепла стічних вод
<i>Додати</i> 3.3.2. Розвиток системи інформування громадян про стан довкілля	3.3.2. 1. Створення окремого розділу «Довкілля» на веб-сайті селищної ради
	3.3.2. 2. Створення центру екологічної інформації та консультацій щодо забезпечення права громадянина на безпечне довкілля (екошкола)
	3.3.2. 3. Створення інформаційних майданчиків про стан довкілля та роботу селищної ради на базі ЦНАП, КП, (інфодошка)

6. Організація моніторингу фактичного впливу Стратегії на довкілля

СЕО не завершується прийняттям рішення про затвердження Стратегії. Значущі наслідки для довкілля, в тому числі для здоров'я населення, повинні відслідковуватися під час реалізації Стратегії, зокрема, з метою виявлення непередбачених несприятливих наслідків і вжиття заходів щодо їх усунення.

Результати моніторингу мають бути доступними для органів влади та громадськості. Протокол про СЕО встановлює необхідність здійснення моніторингу значного впливу на довкілля, у тому числі здоров'я населення, від реалізації затвердженого плану або програми. Результати моніторингу мають бути доведені до відома природоохоронних органів і органів охорони здоров'я, а також громадськості.

Моніторинг може бути використаний для:

- порівняння очікуваних і фактичних наслідків, що дозволяє отримати інформацію про реалізацію плану або програми;
- отримання інформації, яка може бути використана для поліпшення майбутніх оцінок (моніторинг як інструмент контролю якості СЕО);
- перевірки дотримання екологічних вимог, встановлених відповідними органами влади;
- перевірки того, що план або програма виконується відповідно до затвердженого документу, включаючи передбачені заходи із запобігання, скорочення або пом'якшення несприятливих наслідків.

Організація моніторингу вимагає визначення того, хто повинен здійснювати моніторинг, хто повинен забезпечувати доступ до результатів, що має бути предметом моніторингу, яка інформація повинна оприлюднюватися (безпосередні дані вимірювань або результати їх аналізу), де слід здійснювати моніторинг, з якою періодичністю і протягом якого часу, коли слід оприлюднити результати, які методи моніторингу та поширення інформації слід використовувати.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі системи моніторингу та інформаційні системи або вони мають бути спеціально удосконалені для цілей СЕО.

Моніторинг базується на розгляді обмеженого числа відібраних показників (індикаторів) за кожним зі стратегічних напрямів та аналізі досягнення запланованих результатів. Система запропонованих в Стратегії індикаторів включає еколого-економічні та екологічні індикатори:

- збільшення частки переробки до 70 % відходів;
- відсоток стихійних звалищ відходів, відсоток захоронених відходів;
- співвідношення частки перероблених та утилізованих відходів до утворених;
- скорочення/збільшення викидів в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел, т на рік;
- показники якості атмосферного повітря;
- зменшення обсягів використання води для виробничих потреб;
- кількість реконструйованих мулових ставків;
- довжина розчищених русл річок (водойм);
- підвищення рівня інформування громадян про стан довкілля;
- скорочення обсягу викидів CO₂ до 2020 року;
- питомий обсяг енергоспоживання мережі освітлення;
- зниження потреби в тепловій енергії на опалення в будівлях бюджетної сфери;
- заміщення природного газу на тепlopостачання в будівлях бюджетної сфери за рахунок місцевих відновлювальних джерел енергії;

- протяжність побудованих та реконструйованих тротуарів та велодоріжок;
- площа зелених зон Березанської громади;
- зменшення кількості несанкціонованих звалищ;
- зниження загальної захворюваності населення громади.

Кількість екологічних індикаторів можна розширити шляхом використання таких індикаторів, для яких є моніторингові дані (див. таблицю).

Таблиця . Екологічні індикатори для моніторингу виконання Стратегії

№	Індикатор
Забруднення повітря	
1.	Викиди найпоширеніших забруднюючих речовин (оксид вуглецю, пил, діоксиди азоту та сірки) в атмосферне повітря
2.	Індекс забруднення атмосфери
Водні ресурси	
3.	Обсяги забору та використання свіжої води
4.	Обсяги скидання зворотних вод у водні об'єкти
5.	Обсяги скидання очищених і недостатньо очищених зворотних вод у водні об'єкти
6.	Якість води у малих річках
Енергетика	
7.	Споживання енергоресурсів установами комунальної власності
8.	Споживання енергоресурсів населенням на 1 тис. мешканців
Відходи	
9.	Обсяги утворення ТПВ на території громади
10.	Обсяги утворення промислових відходів на території громади
11.	Обсяги утилізованих промислових відходів
12.	Обсяги накопичених промислових відходів
Здоров'я населення	
13.	Кількість новоутворень у жителів громади